

LUYỆN TẬP KẾT HỢP CÁC THAO TÁC LẬP LUẬN

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Hiểu sâu thêm vai trò của các thao tác lập luận trong văn nghị luận.
- Biết vận dụng kết hợp các thao tác lập luận để viết bài văn nghị luận.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

Các thao tác lập luận thường kết hợp với nhau trong bài văn nghị luận. Giải thích và chứng minh, phân tích và tổng hợp, bác bỏ và phân tích, chứng minh, giải thích và so sánh,... thường kết hợp với nhau rất chặt chẽ trong quá trình lập luận để nêu ra luận điểm mới.

Bài tập 1 giúp HS nhận biết sự kết hợp các thao tác lập luận.

Bài tập 2 rèn luyện kỹ năng kết hợp các thao tác lập luận để viết các đoạn văn.

2. Về phương pháp

Đối với Bài tập 1, cho HS đọc và phát biểu ý kiến nhận xét, sau đó GV khẳng định nhận thức đúng. Lưu ý để HS phát biểu càng nhiều càng tốt, tập thói quen phát biểu. Đối với Bài tập 2, GV chọn một trong các bài tập để HS viết đoạn văn.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phần mở đầu

GV nêu yêu cầu luyện tập, nhận biết sự kết hợp các thao tác qua đoạn văn và viết đoạn văn có kết hợp các thao tác lập luận.

2. Phần nội dung chính

Bài tập 1

a) Cho HS đọc đoạn trích a và đặt câu hỏi. Gọi HS phát biểu. GV tổng kết. Đáp án : Đoạn trích có bốn câu : Câu 1, 2 : nêu luận điểm và giải thích. Câu 3, 4 : phân tích nguyên nhân và chứng minh bằng ví dụ thực tế.

b) Cho HS đọc đoạn trích b và trao đổi. GV tổng kết. Đáp án : Đoạn văn có chín câu : Ba câu đầu giới thiệu con đường phát triển khoa học công nghệ gồm ba bước. Câu 4, 5 : chứng minh. Câu 6, 7, 8 : liên hệ thực tế Việt Nam. Câu 9 đề xuất ý kiến (luận điểm).

c) Cách tiến hành như trên. Đáp án : Hai câu đầu miêu tả hiện tượng. Câu 3, 4 : nêu ví dụ giải thích hiện tượng.

d) Cách tiến hành như trên. Đáp án : Câu 1 nêu vấn đề. Các câu còn lại làm nhiệm vụ giải thích và đưa ra nhận thức mới (luận điểm).

Bài tập 2

Bài tập này gồm năm bài tập nhỏ. HS chỉ có thể chọn và luyện tập trên lớp khoảng một bài. Bài tập gồm hai khâu : lập ý và viết đoạn văn. GV có thể chọn một trong năm bài trên và nêu ra (ghi lên bảng) cho HS trao đổi, lập ý, sau đó cho viết đoạn văn. Các đề đã cho có thể viết thành bài dài, song ở đây, yêu cầu chỉ viết đoạn văn, nghĩa là dùng ý trong đề làm luận điểm và viết đoạn văn triển khai ý đó. Trong các đề của bài 2, các đề b, c yêu cầu kết hợp các thao tác giải thích, phân tích, chứng minh. Đề a, d, đ ngoài giải thích, chứng minh còn cần phải so sánh. Ví dụ : bài tập 2a, so sánh giữa người có lí tưởng và người không có lí tưởng, người có lí tưởng cao đẹp và người có lí tưởng tầm thường. Bài tập 2d, so sánh người có bạn và người không có bạn,...

GV cho HS viết một đoạn văn trong khoảng 10 phút. Sau đó thu lại kiểm tra, cho một số HS đọc để cả lớp nhận xét. GV đánh giá, nhận xét. Có thể cho điểm.